

Se oli sunnuntai. Tietysti se oli, vajavainen, mutta hymyilevä kuin anoreksiasta kärsivä aurinko. Sunnuntai se oli, vaikka sen olisi ripotellut palasiksi pitkin viikkoa. Dysenko ei voinut ymmärtää näkemäänsä. Hän viuhtoi edessään olevaa ilmestystä käsillään, kuin hukumassa oleva uimari, mutta ne haroivat vain tyhjää ilmaa ja hän tunsu mielensä etäännyvän todellisuudesta. Jokin käsittämätön oli saapunut hänen luokseen, jokin sanoin kuvaamaton oli tullut tähän maailmaan. Vai oliko hän seonnut, oliko mieli karannut ja hypännyt ulos ikkunasta? Hän pudisteli päätään kuin kieltäen eleillään olentoa olemasta paikalla, mutta siinä se vain oli ja pysyi. Se oli kuin ilmaan piirretty hologrammi, jonka sisäinen valo sai sen ilmestymään todellisuuteen. Sinä yönä outo aavistus oli hiertänyt hänen niskaansa ja kovin levottomasti oli sänky antanut unen, mutta ehkä se oli vain sattumaa. Tänne, hänen työhuoneensa pöydän reunalle se oli ilmestynyt, täysin tyhjästä, äänettömästi hiipinyt... ei, se oli ennemminkin kuin hivuttautunut esiin, työntynyt ulos jostain valon ja varjon rajamailta. Jäänyt kiinni housunlahkeestaan pimeyden puolelle ja syntynyt maailmaan vain osittain, mutta siinä se oli, siinä se vain istua möllötti, kuin olisi istunut siinä aina. Olento oli pieni ja lyhyt, etäisesti ihmistä muistuttava, mutta vain epämääräisen väriset viivat vartalona, käsinä ja jalkoina. Pää sillä oli vain pyöreähkö ympyrä, aivan kuin se olisi ollut jonkin oudon sarjakuvahahmon hiilellä piirretty hahmotelma. Dysenko oli älykäs mies. Hiukset hieman jo harmaantuneet, mutta kasvot ajattomat ja jyrkät. Silmät syntyessä huolestuneet ja suu aavistuksen mielteliäässä mutrussa. Se oli silloin sunnuntaina, kun se ensimmäisen kerran vieraili hänen luonaan. Aivan yllättäen, kuin aavistuksena se sanaakaan sanomatta ilmestyi paikalle. Liikkumattomana ja äänettömänä, ääri viivat väreillen. Siinä se totta tosiaan vain olla nökötti kuin patsas, hymyillen leveästi kuin autuas aamen. Se oli lähes kasvoton. Suuna sillä oli vain kaksi kaarevaa viivaa, ja silminä utuiset, hieman epämääräiset ympyrät. Niiden keskellä läpikuultavat, kuin valoa karkuun juoksevat varjot, joista Dysenko veisteli myöhemmin runojaan. Aina ei ollut mahdollista nähdä edes sen jalkoja, mutta joskus iltaisin, jos oli oikein tarkkana – siis joskus sunnuntaisin – saattoi nähdä hämääkin hämäämmän housunlahkeen piirtyvän ilmaan, aivan siinä pöydän reunan kohdalla, jossa se istui. Hän ei tiennyt mitä olisi siitä sanonut tai ajatellut. Aluksi hän pystyi vain tuijottamaan ääri viivaista olentoa lumoutuneena, eikä malttanut liikahtaa sen luota mihinkään. Kohtaamisen ensimmäisenä iltana, siis sunnuntaina, vain pelkät kaksi sanaa hän sai suustaan sanottua, vaikka muitakin olisi halunnut ulos pulahtaa. – Voi Sunnuntai, hän sanoi ja antoi sille siitä nimen, sillä olihan se ilmestynyt tänne, hänen kuluneen työpöytänsä reunalle aivan tavallisena sunnuntaina, ja jostain käsittämättömästä syystä, se teki sen jokaisena sunnuntaina siitä eteenpäin. Mikä saattoi olla olennon elämän tarkoitus, hän pohti sivellen sikin sokin sojottavia kulmakarvojaan. Miksi se oli tullut hänen luokseen ja mikä ihme se oikein oli? Vain hetki ja tuli yö. Ei näkynyt edes välähdystä, kun olento oli jo tipotiessään. Aivan niin, tasan kello kaksitoista yöllä. Kuin Tuhkimo konsanaan, se oli kadonnut kuin tuhka tuuleen. Kaikkea maailmassa oli Dysenko jo nähnyt ja kokenut, kaikkea mitä kuvitella saattaa. Ehkäpä siinä olikin ollut syy aavistukseen, joka hänen karvaisessa niskassaan oli hiertänyt. Kaikkea muuta hän oli osannut odottaa, mutta ei ihmettä, joka hänen työhuoneen pöydän reunalle oli silloin ilmestynyt. Sunnuntai se oli, ei siitä mihinkään päässyt, vajavainen, mutta hymyilevä kuin täyteen ahdettu aurinko. Päivät tulivat ja menivät, kunnes oli jälleen vuorossa päivistä viikon viimeinen. Silloin aamu kahvi huulilla kulki Dysenko, hieman vielä ihmeissään ihmeestä, joka oli ollut ja kadonnut. Hän kulki huoneissaan edes takaisin otsaansa hieroen, ihmetellen itseään. Oliko näky ollut vain kuumetta, jokin enne tulevasta sairaudesta tai mielessä kasvavasta kasvista, kunnes jälleen, aivan yllättäen ilmestys oli vihdoinkin tullut takaisin. Siellä se jälleen oli, pöydän reunaa koristaen, hiljainen ja pysähtynyt ääri viivainen hahmo. Pienen pieni hymyn kare huulillaan ja

housunlahkeen reuna hämärästi häilyen. Todellinen se oli ollut, ei hullun houretta tai sairaan näkyjä, ja silloin Dysenko sai ajatuksen. Hän haki työhuoneen kaapista paksua teippiä ja pienen nuottitelineen. Välähdyksenä hänellä vilahti muistot lapsuuden viulutunneista, mutta hän ravisti ne nopeasti pois ajatuksista. Jäljellä niistä oli onneksi enää vain vanha nuottiteline, sillä viulu oli jo kadonnut kauan sitten jonnekin, josta hänellä ei ollut enää muistikuvia. Hän pystytti telineen noin kahden metrin päähän Sunnuntaista. Taskustaan hän nappasi puhelimensa, teippasi sen kiinni telineeseen ja laittoi siihen virtajohdon kiinni. Jos ei muuta, niin oli aika todistaa, että Sunnuntai oli todellinen, eikä vain hänen omaa mielikuvitustaan tai hulluttaan, hän ajatteli ja painoi punaista videon kaappaus painiketta. Sunnuntai oli yhä vain hiljainen, ääriivainen ja pieni olento. Siinä he istuivat, hiljaisina vastakkain. Ilmeettöminä patsaina tuijottaen toinen toistaan. Toinen hymyillen, toinen vakavana ajatellen. Mikä olikaan ilmestyksen tarkoitus, mikä olikaan sen tarina. Dysenko uskoi elämään. Hän uskoi, että ikuisuudella oli sattumansa. Determinismi oli hänestä vain illuusio, vain pelkkää todellisuuden petosta niille, jotka tarvitsivat järjestyksen kaaokseen. Samoin oli hänen uskonsa indeterminismin suhteen, mutta molemmissa oli puolensa ja juuri se oli syy, että seurauksesta tuli mielenkiintoista. Omituista maailmassa ei hänen mielestään ollut kvanttien ja suuren suhteellisen ristiriita, eikä syyn ja seurauksen epämääräisyys, vaan ihmisten sokea näkö, joka ei mahdollistanut epätodennäköistä. Aina sanottiin, että vain fysiikan lait olivat rajoina, mutta olivatko ne todella. Ehkäpä niitä kuitenkin saattoi hieman ainakin venyttää, mikäli Sunnuntai ei ollut pelkkä universumin epätodennäköinen virhe. Ehkäpä kyse oli jostain muusta, jostain mitä hän ei osannut ajatella tai ymmärtää. Ehkäpä hän ei osannut katsoa oikeasta näkökulmasta. Liikkumaton olento tarvitsee liikkumattoman kameran. Hän hankki uuden, paremman kameran ja mittasi sille millin tarkkuudella täydellisen sijainnin Sunnuntain kuvaamista varten. Hän hankki telineet, joilla kiristää kamera kunnolla paikoilleen siten, että heiluntaa ja huojuntaa ei pitkänkään ajan kuluessa tulisi, jolloin hän saattoi kuvata Sunnuntaita aina täsmälleen samasta kohdasta ja samalla kuvakoolla. Hän huomaisi heti, jos Sunnuntai liikkuisi. Kovin hiljaisia olivat kuitenkin sunnuntait ja Sunnuntai. Aluksi, muutamat ensimmäiset viikot hän kuvasi videokuvaa, mutta aika kului ja hiljainen liikkumaton ilmestys pysyi vai. Hän päätti, että ehkäpä riittäisi, jos siitä ottaisi vain yhden kuvan aina sunnuntaisin. Niistäkin näkyisi, jos se olisi liikkunut tai jotenkin vaihtanut ilmettään tai asentoa. Mutta kaikki pysyi muuttumattomana. Silti, aina, ja yhä uudelleen ja uudelleen se ilmestyi sunnuntain alkaessa keskiyöllä Dysenkon kotiin, ääriivaisena ja pysähtyneenä, aina pieni hymyn kare huulillaan, kadoten sitten seuraavan vuorokauden alkaessa silmän räpäystä nopeammin jonnekin, pimeyteen, yöhön ja ikuisuuteen. Viikot muuttuivat kuukausiksi, kuukaudet vuosiksi. Innostus muuttui rutiiniksi, mutta yhä jaksoi Dysenko istua sunnuntaisin Sunnuntain vierellä, tarkistaa kameran sijainti ja ottaa siitä yhden kuvan. Kuvia kertyi, kun vuodet kuluivat. Kymmenen vuotta. Pitkä aika, lyhyt aika. Oliko sillä merkitystä. Yli viisisataa kuvaa Sunnuntaista lepäsi Dysenkon kovalevyllä. Jokaisessa kuvassa sama ääriivainen hymy tuijotti häntä, muuttumattomana ja ajattomana. Hän sammutti koneen. Elämä kulki kiskoilla ohi unelmien. Harvoin oli ihmisellä pysyvää onnea, harvoin oli elämässä kauan kestävästi riemua ja rakkautta. Sunnuntai oli ja pysyi. Varmasti jo muistat, ainakin sunnuntaisin. Unet ovat epäluotettavia, joskus niistä kuitenkin saattaa nousta käsi, joka koskettaa sieluasi. Käsi kertoo sinulle, että sinun pitää muistaa jotain. Olet ehkä unohtanut jotain tai sitten sinulta on jäänyt jotain huomaamatta. Mieti hetki. Saatat jopa ymmärtää, mutta vannon, että hämmästyit silti, koska käsi ei ole sitä miltä se näyttää. Lähdetään eteenpäin, lähdetään sinne missä käsi tarjoaa sinulle kysymyksen. Niin aina, vain kysymyksen, mutta muista, että vastauksella ei ole merkitystä, ellei ymmärrä kysymystä. Kaksikymmentä vuotta.

Kolmekymmentä vuotta. Vielä kerran. Neljäkymmentä vuotta. Se oli sunnuntai. Tietysti se oli, vajavainen, mutta hymyilevä kuin anoreksiasta kärsivä aurinko. Paitsi, että kuu loisti Dysenkon ikkunasta niin kirkkaana, että se valaisi koko makuuhuoneen. Hän heräsi ja nousi istumaan. Syynä ei ollut painajainen, eikä kuutamo. Se oli Sunnuntai. Dysenko nousi ylös ja avasi tietokoneen. Sunnuntai istui omalla paikallaan, hymyillen tietysti. Vanha, vanha mies, uusi kamera, uusi tietokone, uusi sunnuntai ja sama vanha Sunnuntai. Kaikki yhdessä, hiljaisina. Toinen vakavana mieltien, toinen liikkumattomana hymyillen. Kuvia oli pitkälti yli kaksituhatta. Ei siis loputtomasti, mutta paljon. Ajatus istui hänen olkapäällään. Tiedäthän, sellainen joka puristaa hieman niskasta ja saa poskipäät nousemaan ylöspäin. Kuvat olivat täysin samanlaisia, ajatteli Dysenko otsa kurtussa. Olivathan ne, eikö niin. Hän selasi niitä hiiren rullaa nopeasti pyörittäen. Sitten hän oivalsi sen, sen mikä unessakin oli häntä vaivannut. Oli kuin kaikki olisi pysähtynyt silloin paikoilleen, valokuvaksi ajan virtaan, joka on todellisuudessa vain lyhyt ajatuksen henkäys silmän räpäyksen sisällä. Dysenko päästi ulos pitkän henkäyksen ja kun hän hengitti ilmaa jälleen sisään, valuivat kyynelvet virtanaan alas hänen poskiaa.

Neljäkymmentä vuotta ja totuus näyttää kasvonsa. Dysenkon kädet tärisivät. Hän avasi selaimen tietokoneessaan ja etsi pienen ilmaisohjelman, jonka asentaminen kesti vain noin minuutin. Se tuntui hänestä ikuisuudelta. Sitten hän valitsi kaikki kuvat Sunnuntaista ja syötti ne ohjelmaan. Hän naputti huomaamattaan sormiaan pöydällä aivan Sunnuntain vierellä. Se pysyi omana itsenään, ei muutoksia. Valmista. Kuvat olivat nyt käsitelty. Siinä se oli. Siinä se todella oli. Totuus kaikessa yksinkertaisuudessa ja epätodennäköisyydessä. Joko ymmärrät, edes vähän? Dysenko oli ammatiltaan tähtitieteilijä. Ei, ei sellainen hienosteleva kaukoputkeen tiirailija, vaan aivan tavallinen harmaa tilastojen tutkija ja analyysoija. Suurimman osan työstään ja urastaan hän oli tehnyt kotoa käsin. Lähettänyt sähköposteja tuloksista ja keskustellut asioista puhelimesta vain, kun tutkimuksissa oli esimerkiksi ilmennyt jokin poikkeuksellinen ilmiö, jotka useimmiten olivat kuitenkin vain virheitä analyysissä. Sunnuntai oli ollut hänen elämänsä kohokohta. Hänen harmaa elämänsä oli ollut kuitenkin harmaata vain muille, sillä hänelle itselleen riitti, kun sai päätellä ja pohtia asioita rauhassa, pitkään ja hartaasti. Sunnuntai oli kuitenkin kaiken yläpuolella, kruunu ajatusten mysteereille. Hän tunsu itsensä nyt pieneksi ja yksinkertaiseksi, mutta samalla hän tunsu suurta kunnioitusta ja arvostusta maailmankaikkeutta kohtaan. Sunnuntai oli tullut hänen luokseen. Hänen, Dysenkon, joka oli aivan tavallisista tavallinen harmaa maan olento. Se oli kuitenkin myös aivan luonnollista, koska Dysenko ymmärsi nyt. Ehkä ei läheskään kaikkea, mutta osan. Sunnuntai oli nyt yksi kuva. Yksi kuva kaikista yli kahdestatuhannesta kuvasta vuosikymmenten ajalta. Dysenko ei tuntenut häpeää, että ajatus ei ollut tullut hänen mieleensä aiemmin, koska kuvasta oli joka tapauksessa vasta nyt mahdollista nähdä mikä Sunnuntai todellisuudessa oli. Dysenko hymähti itselleen.

Millaisessa maailmassa he oikein elivätään. Ei ollut olemassa yhtä totuutta, silti kaikki oli vain taaperrusta mustan ja valkoisen keskellä, ja niin se oli, kaikkeus antoi ihmisille kaiken, mutta antoi luvan maistaa vain teelusikalla. Ei ollut merkitystä sillä, mitä tai mikä Sunnuntai oli, vaan sillä, että se ylipäätään oli tullut käymään. Arvoitus oli uskomaton, yksinkertainen ja täydellinen. Enemmän kuin hän olisi koskaan voinut kuvitella ja silti, ihmisen kokoinen, ymmärrettävä ja silti täydellisen mahdoton. Kuva ei ollut täydellinen, kaukana siitä, mutta nyt siitä näkyi enemmän. Juuri sen verran, että jos katsoi oikein tarkasti, saattoi nähdä sen. Hän oli oivaltanut jotain, katsotaan yhdessä tarkasti. Yksittäisinä kuvina Sunnuntai oli vain ääriivivainen olento. Sillä ei ollut kasvoja, vain epämääräiset, häilyvät viivat kasvojen reunoja kuvaamassa. Silminä vain pyöreät renkaat, suussa kahdesti kaareutuva viiva hymynkaltaisena vektorina. Kuvien ollessa kaikki yhdessä päällekkäin, siitä tuli jotain muuta. Siitä tuli enemmän. Silmiin oli tullut lisää väriä,

koska ne eivät olleet enää vain tyhjät ympyrät, vaan näkyviin oli tullut – ei montaa, mutta muutama – ympyrä lisää, jolloin niissä saattoi nähdä myös hieman punertavaa hohdetta, joka luultavasti vastasi ihmisen silmän valkuaista. Suu ei ollut enää aaltomainen viivapari, vaan harmaaseen vivahtavat ohuet huulet. Hiuksia sillä ei ollut, mutta aivan kuin sen päässä olisi näkynyt pienen lakin aihio. – Se on aivan kuin tonttu, hän sanoi ja hytkyi äänettömästi nauraen ja itkien samaan aikaan. – Se on aivan kuin tonttu, hän sai vain sanottua yhä uudelleen ja uudelleen. Hivuttaudumme hitaasti kauemmaksi, mutta katsomme vielä, sillä totuus on nyt ja tässä. Olisihan minun pitänyt ymmärtää, ajatteli vielä Dysenko kovin inhimillisesti. Nyt hänellä oli kuitenkin teoria siitä, mitä oli tapahtunut, mitä tapahtui edelleen ja mitä tulisi tapahtumaan vielä pitkän aikaa. Se ei elänyt siinä ajassa missä me elämme, vaan kaikki ajat, kaikkien vuosien sunnuntait olivat sille vain yksi ja sama hetki. Se itse jopa luultavasti ymmärsi, millaisena ihmiset tai tässä tapauksessa hän, Dysenko sen näkisi ja kokisi. Sunnuntai oli tullut tänne neljäkymmentä vuotta sitten, mutta sen ensi hetken kosketus ihmiskuntaan ja meidän maailmankaikkeuteemme tapahtui yhä edelleen ja tulisi tapahtumaan vielä todella pitkän aikaa – meidän näkökulmastamme. Ehkä se koki ihmisten universumin täydellisenä kaaoksena, ehkä ei, kukapa tietää. Jonkinlainen suhde meidän aikaamme sillä kuitenkin oli, koska sen käsitys ajasta liittyi vain meidän sunnuntaipäiviimme. Omituinen asia, joka ei vaikuttanut matemaattisesti noudattavan mitään järkevää logiikkaa tai kaavaa. Ehkäpä kuitenkin, ehkäpä sillä oli kuitenkin jokin tarkoitus ja syy siihen, että se ilmestyi vain sunnuntaisin, sillä yhdestä asiasta Dysenko oli täysin varma, ja ehkä Sunnuntain ilmestyminen juuri sunnuntaisin liittyi siihen. Dysenko otti tuolin, asetti sen Sunnuntain eteen ja istuutui. Hän katsoi sitä pitkään ja hartaasti. Sama vanha Sunnuntai, vajavainen, mutta hymyilevä kuin anoreksiasta kärsivä aurinko. Hän hymyili sille nyt takaisin ja nosti kätensä ylös. Hän piti kättään ylhäällä pienessä kulmassa pitkään, hyvin pitkään. Hän jaksoi käden puutumisesta ja siihen nousevasta kivusta huolimatta yhä hymyillä. Ehkä Sunnuntai tiesi tarkkaan mitä se teki. Ehkä se tiesi, että ihmiset tarvitsevat aikaa ymmärtääkseen ja oppiakseen. Oli aika tervehtiä Sunnuntaita, sillä se oli tullut vain lyhyelle vierailulle tervehtimään Dysenkoa.